

ANKARA SANAYİ ODASI EKONOMİ KOMİSYONU

İKİNCİ TOPLANTI RAPORU

Ankara Sanayi Odası (ASO) bünyesinde faaliyet gösteren Ekonomi Komisyonunun 13 Ağustos 2018 tarihinde saat 13:30'da gerçekleştirilen ikinci toplantısında alınan karar uyarınca, toplantıda görüşülen ve aşağıda derlenen hususların Komisyon Başkanı Sayın Yavuz IŞIK tarafından Oda Meclisinde sunulmasına karar verilmiştir.

Mecliste Sunulmak Üzere Hazırlanan Konuşma Notu:

Ankara Sanayi Odası Meclisinin 24 Temmuz 2013 tarihli toplantısında alınan karar gereğince, Oda bünyesinde **İhtisas Komisyonları** oluşturulmuştur. 2018 yılı itibariyle Odamızda faaliyetlerini sürdürmeye başlayan **9 İhtisas Komisyonu**'ndan biri de **Ekonomi Komisyonu**'dur.

Ekonomi Komisyonunun görev alanları, **ülke ekonomisindeki gelişmelerin ve değişikliklerin üyelerin faaliyetlerine olumlu ve olumsuz etkileri, üyelerin ekonomik, finansal, mali yapısı, üyelerin ulusal ve uluslararası pazarlarda rekabet güçleri** olarak belirlenmiştir.

Komisyon Ağustos ayında yapmış olduğu ikinci toplantısını güncel ekonomik gelişmelerin kapsamlı bir şekilde değerlendirmesine ayırmış ve Odamız Ekonomi Müşaviri Sayın Prof. Dr. Murat ÇETİNKAYA'nın katılımıyla yaşanan ve "**ticaret savaşları**" olarak adlandırılacak gelişmeler, nedenleri, olası sonuçları ve alınması gereken önlemler çerçevesinde kapsamlı bir şekilde irdelenmiştir.

Bu kapsamda, Ekonomi Komisyonunda görüşülen hususlar ve öne çıkan değerlendirmeler şunlardır:

Öncelikle,

- Ekonominin genel durumunun değerlendirilmesi kur üzerinden yapılmaktadır. Ülkemizde kur yükseliyorsa, ekonomi iyiye gitmiyor algısı mevcuttur.
- Ocak ayından bu yana Türk Lirasında %69 oranında devalüasyon gerçekleşmiştir. Diğer bir deyişle, Türk Lirası yaklaşık %70 değer kaybetmiştir.
- Uluslararası piyasalardan spekülasyon hareket vardır. Spekülasyon yapılması yasal olmayan bir durum değildir ancak mevcut durum için manipülasyon ifadesinin kullanılması daha doğru olacaktır. Ancak burada önemli olan manipülasyonlardan Türk

ekonomisinin neden bu derece etkilendiğinin anlaşılmasıdır. Nitekim ekonominin bu derece gerilemesinin altında yatan esas neden başkasının parasıyla Türk Lirasının değerlendirilmiş olmasıdır.

- **Diğer bir ifadeyle, ülkemiz uluslararası sermaye piyasalarından yüksek faiz karşılığı sermaye çekmiş ancak ülkeye getirilen sermaye verimli alanlarda kullanılamamıştır.**
- Şu an kurdaki değişim 2001 krizinden daha kötü bir durumdadır. 2001 yılında bir program ortaya konmuş ve devalüasyon yapılmıştır. Ancak şu an herhangi bir plan ya da program yoktur ve kur sürekli değer kaybetmektedir. Kurdaki ciddi oynaklık nedeniyle ülkemizin dış borcu daha da artmaktadır.
- 2002'den sonra ABD parasal genişleme ile uluslararası piyasalara para akışı yaptığından bizim de sermaye bulmamız mümkün olmuştur. Faiz yüksek, kur düşük olduğu için karlı bir durum oluşmuş ve sermaye akışı devam etmiştir.
- 2002-2003 yılında faizler %17 iken halen %17,75 civarındadır. Ancak Dolar o dönemde 1,15 seviyesinde iken şu an yükselmeye devam etmektedir.
- ABD 2008 yılında girdiği ekonomik krizden iç talebi canlandırmak için faiz indirimine gitmiş ancak beklediği sonucu alamayınca rezerv para olarak Doları dış piyasalara sürme yoluna gitmiştir.
- Gezi olaylarında faizler negatif seviyelere inse de hala uluslararası piyasalarda Türk tahvillerine karşı talep olduğu için ülkemiz ekonomik krizle karşı karşıya kalmamıştır.
- ABD Dolara karşı olan dış taleple kendi ekonomisini düzeltmiş, işsizlik ve faizi istenen seviyelere getirmiş ve bu nedenle artık dış piyasalardan tahvil alma ihtiyacı kalmamıştır.
- İşte bugün yaşanan “ticaret savaşları”nın sebebi budur. ABD'nin uluslararası piyasalardan tahvil talep etmemesi, likidite sıkıntısının ortaya çıkmasına neden olmuştur.**
- ABD uyguladığı parasal genişleme politikası sonucu uluslararası piyasalara aktardığı sermaye ile gelişmekte olan ülkelere, örneğin Çin'e katkı yapmış, istihdamını artırmış ancak şimdi bu durumdan rahatsızlık durmaya başlamıştır. **Çin sermayeyi verimli alanlarda kullanabildiği için ticaret savaşlarının merkezinde yer alsa da parası değer kaybetmemiştir.**
- Ülkemiz çok kolay sıcak para elde etmiş **ancak bu parayı verimli alanlarda kullanamadığı için ekonomi iyive gitmemiştir.** Bizim ekonomimiz bu nedenle güçlü değildir. Çin üreten bir ekonomi olduğu için ticaret savaşlarına direnmeyi başarabilmiştir.

- Ülkemizde marjinal tasarruf eğilimi düşüktür; 100 liranın 12 lirası tasarruf edilmektedir. Ekonomide tüketim iyidir çarpan etkisiyle genişleme olur ancak biz ithal tüketim yapmakta olduğumuzdan başka ülkelerin Gayri Safi Milli Hasılasını (GSMH) artırmaktayız. Her 100 liranın 60 lirası ithal tüketime gitmektedir.
- Cari açık ve dış borç, tüketimin yüksek ancak üretimin yeterli düzeyde olmaması nedeniyle giderek artmakta ve bu durum dış sermaye talebine neden olmaktadır. Bununla birlikte, piyasada yeterli miktarda dış sermaye olmadığı için kur ülkemiz aleyhine yükselmektedir.
- Dış güçler gibi etkenler, 17-18 yıl içinde gerekli adımlar atılıp üretime yönelme söz konusu olsaydı, ekonomiyi bu derece etkilemeyebilirdi.
- **Dolar karşısında Türk Lirası 1 hafta içinde %22 değer kaybetmiştir. Bu değer kaybı, Afrika için %7 oranındadır. Bu süreci atlatabilmek için zamanında gerekli kararların alınması ve uygulamaya konması gerekmektedir.**
- Kasım ayında İran ambargosunun uygulanması da ülkemizi zorlayacak etkenlerdendir. Zira petrolün %46'sı ve doğalgazın %16'sı İran'dan tedarik edilmektedir. Uygulanan ciddi yaptırımlar karşısında doğalgaz ve petrol için bu kadar kısa zamanda yeni bir kaynak bulmamız zor görünmektedir.
- Ülkemizin yüksek cari açık ve dış borç tutarı nedeniyle uluslararası piyasalardan sermaye çekme ihtiyacı hayli fazladır. Bu nedenle ülkemiz için esnek kurdan sabit kura geçilmesi söz konusu değildir. Bu ancak dış ülkelere bağımlılığı minimum düzeyde olan ülkeler için geçerlidir.
- Ülkemizin 12 ay içerisinde 180 milyar Dolarlık borç ödemesi vardır ve %12 tasarruf oranıyla bunun karşılanması mümkün değildir. Ülkemizin 57,6 milyar Dolar cari açığı, 466 milyar Dolar dış borcu, 535 milyar Türk Lirası hane halkı borcu vardır. Kredi kartı borçluluk oranı %51'dir.
- Türkiye'nin sorunu tasarruftur. Ciddi miktarda da, yastık altı birikim vardır. Yastık altında 4-5 ton altın olduğu tahmin edilmektedir. Tasarruf yastık altına girdiği an yatırımlar finansman edilememekte, yatırım azalmakta ve GSMH büyüyememektedir.
- Cari açığı kapatmak için portföy yatırımları ya da yabancı sermaye yatırımı gereklidir ancak ülkemiz yabancı sermayeyi çekmekte zorlanmaktadır.

Toplantıda, Ekonomi Komisyonu üyeleri tarafından önemle vurgulanan husus, **sanayicilerin yaşadığı en büyük sorununun hammaddenin Dolar ve Euro ile alınması, dolayısıyla malzemelerin Türk Lirası ile temin edilememesidir.**

Ülkemiz tüketimle büyüyen bir ülke olduğu için bugün ekonomimiz zorlanmaktadır. Bu nedenle tasarruf ve üretim odaklı bir anlayışa geçilmeli ve bunun için gerekli olan kültür oluşturulmalıdır. Cari açığın kapatılması için üretim yapılması ve tasarrufların artırılması gereklidir.

Bu kapsamda, Ekonomi Komisyonu tarafından dile getirilen öneriler şunlardır:

- 1- İvedilikle ekonomik program hazırlanmalıdır. Bu program iktisadi anlayışa uygun olarak hazırlanmalı ve mali kaynaklarla desteklenen bir istikrar programı olmalıdır. Program, enflasyonla mücadele ve Merkez Bankasının bağımsızlığı gibi unsurları içermelidir.
- 2- Tasarruf anlayışına geçilmeli; kamu tasarrufları artırılmalı ve harcamalar kısıtlanmalıdır. Özellikle geri dönüşü düşük yatırımlardan vazgeçilmeli ve israftan kaçınılmalıdır.
- 3- Ülkemizin yeni jeopolitik gelişmeler ve aktörler ışığında yeni kaynaklar bulması elzemdir. Bu bağlamda ABD dışındaki Körfez Ülkeleri, Rusya, Çin, Avrupa Birliği ülkeleri gibi yeni ihracat rotalarına yönelinmelidir.
- 4- Katma değeri yüksek ürünlere ciddi teşvikler getirilmelidir. Ancak özellikle verilen teşviklerin verimli alanlara gittiği denetlenmeli, bunun için bir mekanizma geliştirilmelidir.
- 5- Ülkemiz bir an evvel yüksek teknoloji mal ve hizmet ihracatına odaklanmalıdır. Yapısal reformlar getirilmeli, Ar-Ge'nin payı artırılmalıdır. Güney Kore bu alanda yaptığı yatırımlarla bugün kişi başına düşen milli geliri 25.000 Dolar seviyesine çıkarmayı başarmıştır.
- 6- Sanayiciler için yatırım ortamı iyileştirilmeli, güven ortamı getirilmelidir.
- 7- Yabancı sermaye çekmek için uluslararası yatırımcılar açısından hukukun üstünlüğü ilkelerinin güçlendirilmesi çok önemlidir.
- 8- İşgücü piyasasındaki katılıklar giderilmelidir.
- 9- Kayıtdışı ekonominin önüne geçilmelidir.

10- Cari açığın en büyük kaynağı olan enerji ithalatını azaltmak üzere, yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesi için teşvikler sağlanmalıdır.

Bilgilerinize sunulur.

Saygılarımızla,

Ankara Sanayi Odası
Ekonomi Komisyonu Raportörlüğü